

KJAK



Heri Mohr

Rætting og uppískoyti

Rætting:

Í mínum lesarabrævi í bløðunum 6. í.h.mð. stóð: "Lukkutíð var Føroya Ídn- aðargrunnur ikki teirra millum." Hetta er tíverri eitt mismæli. Sjálvandi var tað Íleggingargrunnurin fyri Føroyar, ið til alla lukku ikki var skrottaður.

Uppískoyti:

Íleggingargrunnurin fyri Føroyar varð í nógv ár kallaður "60-millíónagrunnurin." Hóast fólkatingið við lóg stovnaði grunnin longu í 1964 við 60 millíónum (har- av navnið) játtað yvir fólk- atingsins figgjarlóg í 12 ár, broyttist navnið ikki, fyrr enn hann, grunnurin, fyrir- sitingarliga varð fluttur til Føroyar seinast í hálvfjerðs- unum (ella fyrst í fyrsunum). Í lógini er tilskilað, at "Fonden ledes af en bestyrelse, der ud- peges af det færøske hjem- mestyre." Og "De nærmere regler om fondens virksom- hed fastsættes af hjemme- styret."

Men hóast hesa greiðu lógfesting er hon – eins og hjá spiltum, forkelaðum

børnum – ikki nóg mikið. Nei, Íleggingargrunnurin skal koma "undir føroyskt ræði fult og heilt."

Og hetta er røddin, sum frá løgtingsins røðarapalli hoyrist skira ríkiskassapen- ing í landskassanum fyri bidding. Hendan politiska indoktrineringin – ikki minst á upplýsingar- og ment- anarøkjum – órógvar fólk- sins vanliga vit og skil. Av- leiðingarnar eru óbøtiligar. Ólukkan kann skjótt gerast eitt fait accompli!

Í einum skrivligum fyrispur- ningi til landsstyrið frá einum løgtingslimi/fólkatingslimi í november 2007 viðvíkjandi Íleggingargrunninum fyri Føroyar er m.a. viðmerkt, at vit lótu 800 mió. kr. (!?) frá okkum til tess at taka 350 mió. kr. úr Íleggingargrunninum, sum tessvegna ikki kann figgja aðrar iløgur í undir- sjóvartunlar, alternativa orkuútbygging o.s.fr.

Í fyrispurninginum – sum ongantið varð svaraður – er staðfest, at føroyskir mynd- ugleikar spældu sera sterk kort av hondum við yvir-

tøkuna av flogvøllinum, og at Íleggingargrunnurin átti at komið undir føroyskt ræði (sic!) í sambandi við yvirtøkuna av flogvøllinum. Í fyrispurninginum er víst á, at orsøkin til hesa yvirtøk- una var, at Danmark vildi sleppa av við flogvøllin orsakað av tíggjutals árum við forsømdum iløgum!

Ikki hissini ákæra av fólkavaldum fólk í høgum almennum føroyskum og donskum álitisstørvum.

Hetta gevur orsök til at spyrja: nær og hvussu gjørd- ist flogvøllurin donsk ogn, sum Danmark vildi sleppa av við orsakað av forsømdum iløgum?

At Vága Lufthavn varð umsitin av Statens Luft- fartsvæsen í 1963-2005, og at hetta málsøkið varð flutt til P/f Vága Floghavn hevur als einki við ognarspurningin um flogvøllin at gera.

At flogvøllurin var donsk ogn er heilaspuni úr enda í annan.

Undir krígunum í 1941- 1942 legði bretska hervaldið flogvøllin vesturi í Vágum. Eftir krígslok í 1945 varð

hann latin løgtinginum til ognar. Spurningarnir um endurgjald fyri ognartøku av jørð, sum fór til vøllin, vórðu tå loystir og avgreiddir. Allar umvælingar og útbyggingar av flogvøllinum eru goldnar av landskassanum og nú eisini av Íleggingargrunninum fyri Føroyar.

So kunnu "rættir før- oyingar" kalla Íleggingar- grunnin fyri biddarapening, á sama hátt sum hesi fólk hava skírt lógtryggjaða figging til almanna- og heilsuverkið við mannminkandi og æru- skemmandi orðum.

Um ein "suveren yvirtøka" (við lúrablástri) av hesum grunni skuldi uppstaðið, kundi tað hent, at hann fer í myrkrið og gloymskuna, har næstan allir landskassans grunnar – meira enn 70 – hvurvu í 1992.

Flogvøllurin vesturi í Vágum hevur í mong Harrans ár verið skrásettur í landskassans ársroknskapum sum landsogn. Bókført virði: 5 krónur.



Jóhan Bech Húsgarð

Formaður í
Næmingaráðnum
í Hoydølum

Vald skal valdast

Nú melur rektarin í Hoy- dølum nakað grovt. Tað tykist einki mark fyri hvussu vítt rektarin á Stu- dentaskúlanum í Hoydøl- um, Mikkjal Helmsdal er sinnaður at fara.

Mikkjal Helmsdal hevur tikið upp á seg lóggevandi, útinnandi og dømandi vald.

Hjá næmingunum er blivið lágt til loftið og trongt millum veggja.

Rektarin hevur sum sítt seinasta páfund hótt við av avlýsa pisufund og próv- handan.

Hetta minnir um skil- haldsreglur í einum fongsli.

Hóttanin er ikki móti ein- um næmingi ella tveimum, men einum heilum árgangi kollektivt.

Her er aftur talan um harðliga framferð uttan heimild.

Onnur dømi eru sam- anvastur av parkering, ávaringar og prógvi við tí úrsliti, at tveir næmingar vórðu tveittir út.

Uttan atlit til sek ella ósek hóttir rektarin við at revsa 250 næmingar – av tí at møguliga ein ella tveir næmingar velja at bróta lógina.

Vit hava lógarverk og rættarskipan, sum revsa fólk fyri hververk og aðrar atgerðir. Hetta átti at vera nóg mikið.

Ein grundleggjandi rætt- artrygd er tó, at ein og hvør ákærdur er ósekur, til tað mótsetta er prógvað.

Rektarin velur at venda rættarskipanini á høvdið.

Seinasta dømi er eftir- litsskipanin við uppgávum.

Øll verða skorin yvir ein kamb. Útgangsstøðið er, at øll svika, til tað mótsetta er prógvað.

Nú verða allir næmingar roknaðir sum brótsmenn, til ein (um nakar er) verður funnin sekur í hverki.

Allar pisurnar 2013 standa til at kenna sviðan fyri gerðir hjá farnum ár- gangum av næmingum og vánaligum skilhaldi hjá leiðsluni.

Hvar er heimildin fyri hesi kollektivu revsing, og hvussu rímlig er hon?

Hvussu ber til, at ein rektari fær lóggevandi, út- innandi og dømandi vald yvir 900 næmingum og starvsfólkum?

Rektarin og leiðslan hava til arbeiðis at reka skúlan og ikki diktera næmingum.

Ger(a) næmingur(ar) ónáðir á skúlanum, hevur rektarin heimild til at revsa tey í samsvari við gerðirnar. Næmingurin verður tå hildin til svars fyri hansara gerðir – ikki ein heilur ár- gangur.

Hetta tykist ikki vera nokk, tí nú vil rektarin eisini blanda seg uppi, hvussu næmingar bera seg at í fritíðini og uttan fyri skúlan.

Hví er rektarin farin at brúka hóttanir í hópi í staðin fyri álit og vanligt skil fyri hvønn sær?

Skulu vit næmingar bera okkum at sum seyður í fjall- gongu og lata okkum reka í rætt av Mikkjali Helmsdal?

Mikkjal Helmsdal! Byrja tú at brúka kollektivar áheitanir, í staðin fyri kollektivar hóttanir og revsing.



Frank Davidsen

Ein syndarlig samgonga

Landsbúskapurin er at meta sum eitt vanligt húsarhald. Tað eru mentamálaráðharrin og figgjarmálaráðharrin samdir um. Tað vill siga, at tå ið tað skal sparast innan landshúsarhaldið, so eiga pensionistar, stakir upphald- arar og teirra javnlikar eisini spennna lívveimuna inn.

Heilaga kúgvín hjá hesi ultra høgrevendu samgongu eru teir sokallaðu "karm- arnir", eitt nýtt fyribrigdi í føroyskum politikki, ið legi- matiserar teirra harðrenda høgrapolitik. Og teir taka tað sum eina sjálvfylgju, at sjálvt um tú niðurpínur í millum annað almannaøki, við ikki at framskriva lønarveitingar

ella prísvøkstur, so skulu starvsfólk eins og leiðarnir á stovnunum vara seg fyri, at úttala seg um avleiðingarnar av hesi figgjarligu niðurpín- ing.

Ístaðin fyri fáa starvs- fólkini munnkurv, soleiðis at eingin torur at traðka fram, og gera vart við tey ótolandi viðurskiptið, ið fer fram á okkara ellis og róktarheimun. Og teirra umsorgan fyri bú- fólkunum verður broytt til samvitskubit, tí samveran í millum starvsfólk og búfólki, og tann positiva andin ið var, verður avloystur av mátt- loysi.

Hvat er tað sum fær okk- ara fólkavaldu til at halda,

at pensionistarnir kunna bara lagað seg eftir teimun sparingum sum teirr finna fyri gott. Og var tað ikki eitt sindur ósmæði av okkara almannaráðharra, at fara út á facebook ella aðrar fjøl- miðlar, og greiða fólk frá hvussu glað Hon varð, at Hon hevði fingið undirtøku frá landsstyriminum, til eina eykajáttan uppá góðar 4 milliónir krónur til eldraðki, tå veruleikin var ein heilt annar.

Um starvsfólk og avvarð- andi av búfólkunum, eins og andstøðan ikki hevði lagt trýst á løgtingi og landsstyri, so hevði eingin meirjáttan verið givin til eldraðki. Og

játtanin var nærum ikki komin í løgtingi, so var figgj- armálaráðharrin úti við liggj- anum

Aftaná at sitandi sam- gonga hevur endavent al- mannaøki, og gjørt neyð- ugar rationaliseringar, so boðar hann nú frá, at nú varð neyðugt at fara og eftirrationaliserað somu rationaliseringar ið vóru gjørdar fyri nøkrum mánað- um síðani.

Og tað er fyri so vítt í finasta lagið, at rationaliserað. Hinvegin so sær tað nærum út sum um panikkur er komin í samgongumeirilutin sum sjálvsagt er skelkaður av, at inntøkur landskassans,

eins og skattainntøkurnar eru stagneraðar. Tí royna teir at flyta fokus, fyri at dylja út yvur ein skeivan, eins og ein harðrendan ultra høggra búskaparpolitikk, samstundis sum sambands- flokkurin slúkar ein kamel fyri og annan eftir.

Við 400 nýggjum arbeids- plássum, og øktum virkse- mi, sigur vanligt vit og skil ein- um, at landskassans inn- tøkur eins skattainntøkur landsins, eiga at floyma inn í landskassan. Men so er ikki.

Er tað nakað at siga til, at fólk kenna seg ótrygg, eins og okkara pensionistar kenna sum sum giðslar, við tí eldrapolitikki henda ultra høgrasamgongan leggur fyri dagin.